

Genbrug og cirkulær økonomi

Af August Hilger, praktikant i Økolariet 5.-7. oktober 2015

I dagens Danmark lever vi generelt med en såkaldt *'brug og smid væk kultur'*. Det betyder, at man køber et produkt, bruger det og så smider man det ud, når det går i stykker eller ikke længere er nødvendigt. Sådant fungerer det i stort set hele den vestlige verden, men det holder ikke i længden. For ikke at løbe tør for resurser på jorden, bliver man nødt til at genbruge det, der ellers ses som skrald. For eksempel kommer man på et tidspunkt til at have udvundet alt aluminium fra jorden, som er meget vigtigt. Det bruger man blandt andet til sølvpapir, cykler og meget andet. Når man så smider sin cykel eller sit sølvpapir ud, er det vigtigt at det bliver sendt til genbrug, så der er aluminium nok til at man en dag kan lave en ny cykel af det. Det samme gælder for plastik, glas, batterier, papir, pap og alt andet affald.

Men det er ikke alle produkter, som rent faktisk kan blive genbrugt. For eksempel i emballage, så er det ofte sådan, at flere materialer er blandet sammen og er umulige at skille ad. For eksempel tyggegummipakker, hvor pakken tit består af både plastik og metal. Derfor er det også vigtigt, at producenterne tager ansvar for miljøet og begynder at bruge bæredygtig emballage.

Den økologiske rygsæk

Om året smider hver dansker i gennemsnit 500 kg affald ud, som ikke bliver genbrugt. Det er rigtig meget i sig selv, men i virkeligheden er tallet meget større. For når man køber et produkt, for eksempel en plastikspand, så er der også en stor mængde affaldsstoffer, som er blevet brugt i forbindelse med fremstillingen. Når man producerer plastik, så ender man med en masse ubrugelig skrald bagefter, som er til overs fra produktionen. En plastikspand der vejer et halv kilogram svarer i virkeligheden til 26 kg. Vægten af det affald der er til overs fra en produktion, som den enkelte person er skyld i, kaldes den økologiske rygsæk. I gennemsnit har hver person 70 tons i deres "rygsæk".

	Egen vægt	Den økologiske rygsæk
12 vinglas	2 kg	6 kg
1 PC	20 kg	1.500 kg
1 plastikspand	0,5 kg	26 kg
1 guld ring	5 kg	2000 kg
1 bil	700 kg	70.000 kg

Her ses hvad forskellige produkter svarer til i den økologiske rygsæk. (<http://www.bu.dk/pages/200.asp>)

Cirkulær økonomi

Cirkulær økonomi er et begreb, som betegner en miljøvenlig cyklus, hvor energiforbrug og brug af jordens resurser går i nul. Det vil sige, at man bruger grøn energi, altså solceller og vindmøller, og alt bliver genbrugt så længe det kan. Cirkulær økonomi handler også om, at produktionen af emballage og varer skal være bæredygtig, så det er muligt at genbruge varerne på en nem måde.

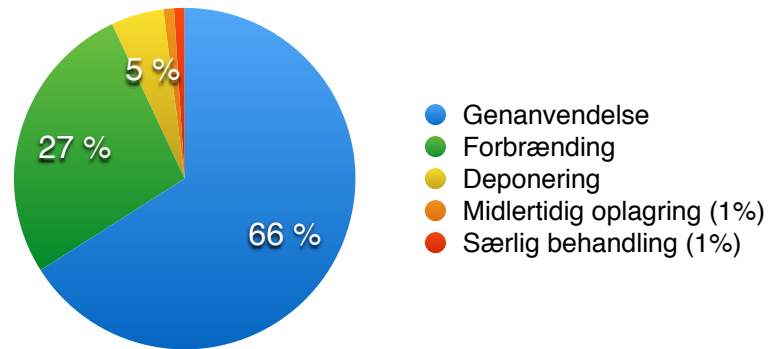
Forslag til emballage til produkter, som bedre kan genbruges

I Danmark køber vi for det meste mælk i mælkekartoner. Mælkekartoner er svære at sende til genbrug, da de består af både pap og plastic. Der er et tyndt lag plastik på indersiden og ydersiden af kartonen, som skal beskytte mod væske. Uden plastikken ville kartonen blive gennemblødt, og ubrugeligt. I gamle dage brugte man mælkeflasker, imens man i flere lande i dag bruger mælkedunke. Mælkedunke ville være meget nemmere at sende til genbrug, og det burde være standarden i Danmark.

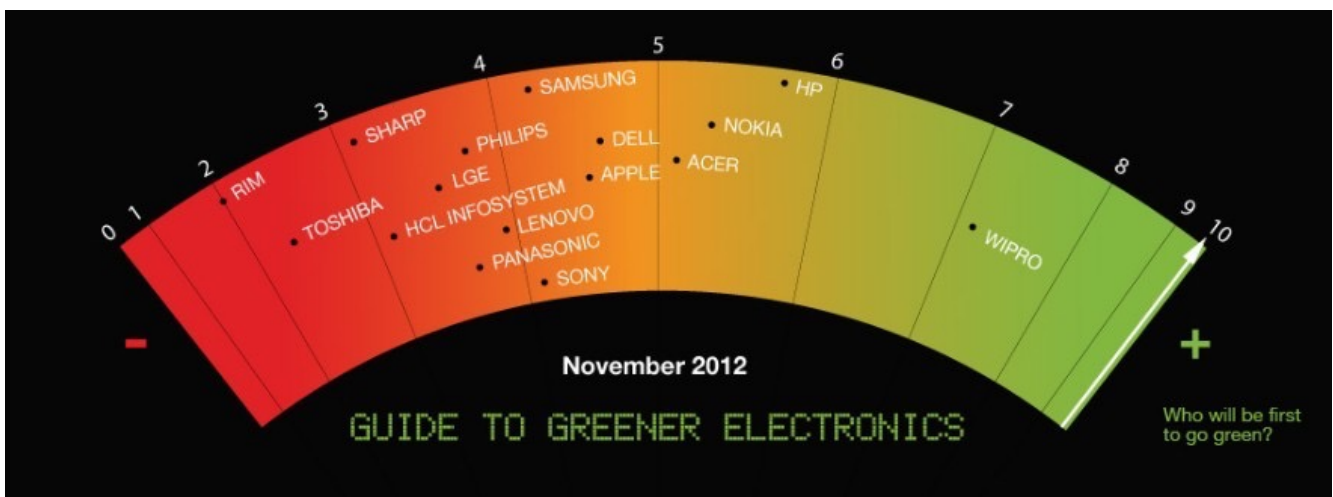
En anden måde at undgå at smide emballage ud, er ved ikke at bruge emballage. I supermarkedet skal man skovle sine morgenmadsprodukter og andet ned i medtagne glas og skåle. På samme måde som når man køber bland-selv slik. Dette koncept er allerede i brug allerede i Kiel i Tyskland, og det fungerer godt. Man må dog ikke sælge visse produkter emballagefrit, da der er lovgivning på området. For eksempel mælk og æg.

Møbler og stole bliver tit brændt af, uden at blive genbrugt. Det er fordi på nogle af disse, er materialer blandet uoverskueligt sammen, så de er svære at skille ad. Derfor bør man producere bæredygtige møbler, som nemmere kan skilles ad, så de forskellige dele til det pågældende møbel kan blive genbrugt rigtigt. Skabe med metalhåndtag, skal nemt kunne tages fra hinanden, ved at gøre det muligt for folk selv at skrue håndtaget af. Det samme angår hængsler på døre. Som regel bliver der også brugt en stor mængde af flamingo og bobleplast for at beskytte et følsomt produkt fra slag. Bobleplast kan ikke sendes til genbrug, da det består af flere slags plastic. I stedet burde man udvikle en ny slags bobleplast eller bruge flamingo i stor stil.

Der er rigtig mange produktioner som kan optimeres til at være bæredygtige. Men hvis man selv vil hjælpe med at gøre overgangen til cirkulær økonomi hurtigere, så kan man købe bæredygtige produkter. Herunder indgår elektronik, som tit er svært at genbruge og fylder meget i den økologiske rygsæk. Greenpeace har i 2012 fundet de 10 firmaer, der beskæftiger sig med elektronik, som har de mest bæredygtige produkter. Listen er vurderet ud fra energispild, forurening og arbejdsforhold. Et indisk firma, Wipro, topper listen. Efterfølgende kommer HP, Nokia, Acer og til sidst i top 5 ligger Dell. Wipro scorede pointene 7,1 på en skala fra 1-10, imens langt de fleste produkter scorede imellem 3 og 5.

Behandlingen af det primært producerede affald (ekskl. jord) i Danmark, ifølge Miljøstyrelsens rapport om affaldsstatistik 2013.

Sortering af affald

I fremtiden kommer vi til at skulle sortere vores affald, i modsætning til i dag. Alle mennesker skal blive bedre til det, og miljø- og klimaundervisning bør fylde mere i skolen, så skoleelever er klar over hvordan man gør, og hvorfor det er vigtigt. Det gør man allerede i Økolariet, og Vejle kommune er generelt en slags frontløber for sortering af affald. I andre kommuner har man også genbrugspladser, men få ofrer ligeså mange penge på emnet som Vejle kommune. Det kan resten af kommunerne i Danmark lære meget af.

Kildeliste

(<http://mst.dk/media/149735/affaldsstatistik-2013.pdf>)

(<http://www.greenpeace.org/international/en/Guide-to-Greener-Electronics/18th-Edition/>)

(<http://www.bu.dk/pages/200.asp>)

Økolariets udstillinger og workshops

“Teen Trash” undervisningsforløb med Anne Vibeke Kragelund

“Skrald og Sjøv” undervisningsforløb med Louise Fischer

Udstillingen: “Når skidt er godt”

Udstillingen “Upcycling”